

กฎหมายน้ำรู้

1. ทำไมต้องมีการอุทธรณ์

หลังจากที่เกษตรกรได้รับการจัดที่ดินจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เกษตรกรต้องทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง และมีหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบหลักเกณฑ์ที่ ส.ป.ก. กำหนด แต่หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าเกษตรกรฝ่าฝืนหรือปฏิบัติผิดระเบียบ เช่น นำที่ดิน ส.ป.ก. 4-01 ไปให้ผู้อื่นทำประโยชน์ หรือให้คนอื่นเช่า หรือนำที่ดินไปขาย คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) ย่อมมีอำนาจสั่งให้เกษตรกรลั่นสิทธิในที่ดินได้ แต่อย่างไรก็ดี เพื่อเป็นการทบทวนคำสั่งให้ลั่นสิทธิในที่ดินว่า ได้ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ อีกทั้งเป็นการคุ้มครองและให้ความเป็นธรรมกับเกษตรกร กฎหมายปฏิรูปที่ดินจึงกำหนดให้เกษตรกรสามารถยื่นอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งให้ลั่นสิทธิในที่ดินของ คปจ. ได้

2. หากประสงค์ยื่นอุทธรณ์ต้องทำอะไร

เมื่อ คปจ. มีคำสั่งให้ลั่นสิทธิในที่ดินและเกษตรกรได้รับแจ้งคำสั่งให้ลั่นสิทธิในที่ดินแล้ว หากเกษตรกรไม่พอใจและประสงค์จะโต้แย้งคัดค้านคำสั่งให้ลั่นสิทธิ เกษตรกรสามารถยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวได้ที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก. จังหวัด) ณ ที่ดินตั้งอยู่ภายในกำหนด เวลา 30 วัน นับแต่วันที่ ได้รับหนังสือแจ้ง ถ้าเกษตรกรมิได้ยื่นอุทธรณ์ตามกำหนดเวลาดังกล่าว คำสั่งให้ลั่นสิทธิในที่ดินของ คปจ. ย่อมถึงที่สุด

ระยะเวลา 30 วัน เป็นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด แต่หากเกษตรกรไม่สามารถยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาได้ เพราะมีพฤติการณ์ที่จำเป็นอันมิได้เกิดขึ้นจากความผิดของเกษตรกร เกษตรกรสามารถขอขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์ได้

3. องค์ประกอบของคำอุทธรณ์ประกอบด้วยอะไรบ้าง

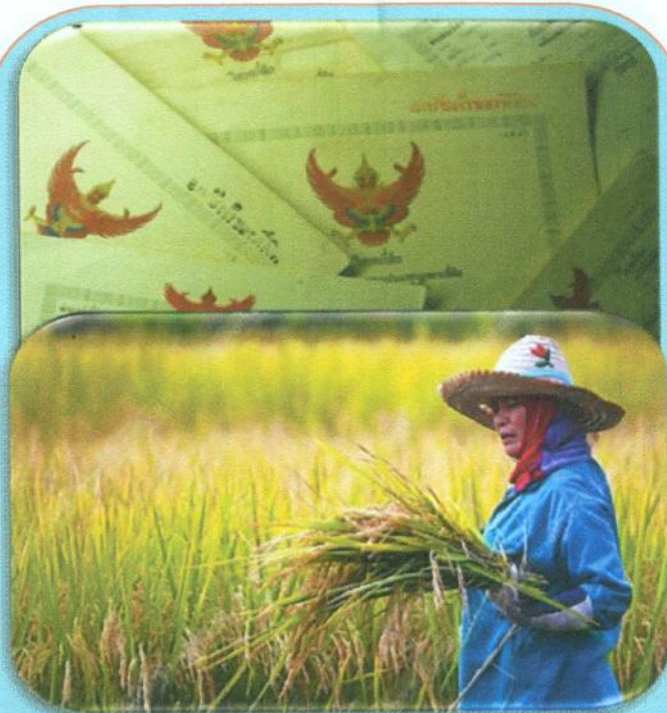
คำอุทธรณ์ให้ทำเป็นหนังสือ หรือใช้แบบฟอร์มที่ ส.ป.ก. กำหนด (แบบ ส.ป.ก.4-127) และคำอุทธรณ์ดังกล่าวต้องระบุรายการดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อผู้อุทธรณ์
- (2) ผู้ถูกอุทธรณ์
- (3) ข้อโต้แย้งหรือคัดค้านคำสั่งให้ลั่นสิทธิในที่ดิน
- (4) คำขอของผู้อุทธรณ์
- (5) ลายมือชื่อผู้อุทธรณ์

ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จะยกขึ้นอ้างในการยื่นอุทธรณ์นั้น เกษตรกรผู้อุทธรณ์จะต้องกล่าวไว้โดยชัดแจ้งในคำอุทธรณ์ แต่อย่างไรก็ดี เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรผู้ยื่นอุทธรณ์ หากเกษตรกรไม่สามารถเขียนคำอุทธรณ์ได้ด้วยตนเอง หรือไม่รู้หรือไม่เข้าใจ เกษตรกรสามารถขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. จังหวัด ในการเขียนคำอุทธรณ์ได้

4. วิธีการยื่นอุทธรณ์อย่างไร

เกษตรกรสามารถยื่นหนังสืออุทธรณ์คำสั่งให้ลั่นสิทธิในที่ดินด้วยตนเองได้ที่ ส.ป.ก. จังหวัด ณ ที่ดินที่ตั้งอยู่ หรือมอบอำนาจให้บุคคลอื่นมายื่นแทน หรือสามารถส่งคำอุทธรณ์ทางไปรษณีย์ตอบรับก็ได้ สำหรับการส่งคำอุทธรณ์ทางไปรษณีย์ตอบรับ จะถือว่าวันส่งหนังสืออุทธรณ์ซึ่งปรากฏตามหลักฐานทางไปรษณีย์เป็นวันยื่นอุทธรณ์

การอุทธรณ์ คำสั่งให้ลั่นสิทธิในที่ดิน

❖ สำนักกฎหมาย กลุ่มอุทธรณ์
❖ www.alro.go.th สายด่วน. 1764

5. ขั้นตอนการพิจารณาอุทธรณ์เป็นอย่างไร

เมื่อ ส.ป.ก.จังหวัด ได้รับคำอุทธรณ์ของเกษตรกรแล้ว เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด จะตรวจสอบคำอุทธรณ์ในเบื้องต้น จากนั้นจะส่งคำอุทธรณ์มายัง ส.ป.ก. เพื่อนำคำอุทธรณ์ดังกล่าวเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ได้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ต่อไป

แต่อย่างไรก็ดี ก่อนที่ คปก.จะได้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ เพื่อให้การพิจารณาอุทธรณ์เป็นไปอย่างรอบคอบ และเกิดประสิทธิภาพ ส.ป.ก. ได้มีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไว้ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เมื่อ ส.ป.ก. จังหวัด ส่งคำอุทธรณ์มายัง ส.ป.ก. แล้ว เจ้าหน้าที่กลุ่มงานอุทธรณ์จะเป็นผู้ตรวจสอบสำนวนอุทธรณ์ทั้งข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากเห็นว่าข้อเท็จจริงไม่ครบถ้วน หรือเอกสารบกพร่อง เจ้าหน้าที่กลุ่มอุทธรณ์จะดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ซึ่งอาจจะไปตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ หรือเรียกเอกสารเพิ่มเติม หรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อเจ้าหน้าที่กลุ่มอุทธรณ์ ได้ตรวจสอบคำอุทธรณ์และเอกสารหลักฐานต่างๆ ตามขั้นตอนที่ 1 และเห็นว่า ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเป็นไปอย่างครบถ้วนแล้ว เจ้าหน้าที่กลุ่มอุทธรณ์ จะจัดทำวาระการประชุมเพื่อนำคำอุทธรณ์ของเกษตรกรดังกล่าวเสนอคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในการปฏิรูปที่ดิน (คณะกรรมการฯ) ได้พิจารณากลับกลองคำอุทธรณ์เพื่อทำความเข้าใจเสนอ คปก. ต่อไป

6. คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของ คปก. เป็นอย่างไร

เมื่อ คปก. ได้รับคำอุทธรณ์และได้รับทราบความเห็นของคณะอนุกรรมการฯ แล้ว คปก. จะทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ของเกษตรกร ซึ่งในการพิจารณาวินิจฉัยคำอุทธรณ์ของ คปก. นั้น คปก. มีอำนาจพิจารณาทบทวนคำสั่งให้สันติชนในที่ดินของ คปจ. ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือความเหมาะสมของการทำคำสั่ง และอาจมีคำสั่งต่อไปนี้

1. ยกคำอุทธรณ์ หากเห็นว่า การยื่นคำอุทธรณ์ของเกษตรกรไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ยื่นพ้นกำหนดเวลา 30 วัน หรือ คำอุทธรณ์ที่ยื่นมาไม่เป็นคำอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากไม่มีประเด็นโต้แย้งคัดค้าน ฯลฯ
2. ยืนตามคำสั่งให้สันติชนในที่ดินของ คปจ. หากเห็นว่าคำสั่งให้สันติชนในที่ดินของ คปจ. ถูกต้องไม่ว่าเหตุเดียวกันหรือเหตุอื่น
3. เพิกถอนคำสั่งให้สันติชนในที่ดินของ คปจ. หากเห็นว่าคำสั่งให้สันติชนในที่ดินของ คปจ. ไม่ถูกต้อง
4. ให้ คปจ. ทบทวนคำสั่งให้สันติชน หากเห็นว่า คำสั่งไม่ถูกต้องเนื่องจากมีข้อบกพร่องในกระบวนการสั่งให้สันติชนในที่ดิน หรือมีการรับฟังข้อเท็จจริงที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อน

7. การแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ทำอย่างไร

ภายหลังที่ คปก. ได้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ของเกษตรกรเสร็จเรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. จะมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ของ คปก. ให้ ส.ป.ก.จังหวัด ทราบ และในลำดับต่อไป ส.ป.ก.จังหวัด จะมีหนังสือแจ้งให้เกษตรกรผู้อุทธรณ์ทราบผลการพิจารณาอุทธรณ์และหากผู้อุทธรณ์ไม่พอใจผลการพิจารณาของ คปก. เกษตรกรผู้อุทธรณ์ย่อมมีสิทธินำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครองได้ภายใน 90 วัน นับแต่ได้รับแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์

แผนผังแสดงขั้นตอนการอุทธรณ์

